

Een grillig gevoel

Preek over Prediker 3:1-15

Te lezen: Prediker 3:1-15

Datum: 31 december 1986

Toen we met elkaar uit Prediker 3 lazen hebt u waarschijnlijk direct aangevoeld waarom ik dit gedeelte gekozen heb voor deze oudejaarsdienst. Het gaat daarin uitvoerig over de tijd en over tijden. Wat wil je nog meer, op oudejaarsavond, minder dan vijf uur voor klokslag twaalf? Als de sfeer thuis, en op de TV en in de krant, en het gevoel in je eigen hart je dwingt om er bij stil te staan dat er straks wéér een jaar voorbij is.

De tijd speelt in ons leven een geweldig belangrijke rol. Wie we zijn heeft veel te maken met de jaren van ons leven. Op je zestigste ben je in menig opzicht een ander mens dan je op je twintigste was. Dat heeft alles te maken met de veertig jaar die tussenbeide ligt. In de loop der tijden kan er heel wat met je gebeuren. Velen zullen zeggen: Ik ben wijzer geworden. Bij sommige mensen merk je dat de ouderdom hen milder maakt. Helaas zijn er ook mensen die in de loop van hun leven hard en verbitterd zijn geraakt. De tijd speelt in ons leven een belangrijke rol. Hoe u hier vanavond zit, wat u denkt, wat er in u omgaat is ongetwijfeld voor een groot deel bepaald door wat u in 1986 hebt meegemaakt.

De schriftlezing uit Prediker 3 roept bij mij veel op. Twaalf maal achter elkaar klinkt het: Er is een tijd om dit te doen en een tijd om dat te doen. Er is een tijd voor zus en een tijd voor zo. Dat roept een beeld bij mij op. Het zal er misschien aan liggen dat het sinterklaasfeest nog maar net achter de rug is. Maar als ik die eerste acht verzen uit Prediker 3 lees, zie ik in gedachten Vadertje Tijd uit een hele grote zak voor Sinterklaas spelen. Hij grabbelt in die zak van de tijd en haalt er elk moment iets anders uit: alsjeblijft: Vandaag een tijd om te lachen. En morgen een tijd om te planten. En op je trouwdag: een tijd om te omhelzen. En als je eerste kind wordt geboren: een tijd om te baren. Misschien heeft iemand het gevoel dat Vadertje Tijd op 1 januari 1986 één groot, in zwart papier verpakt pakket uit die grabbelton tevoorschijn haalde en zei: alsjeblijft! Voor jou een tijd om te wenen!

Prediker 3 roept veel op. Ook een gevoel van grilligheid.

Uit die grabbelton van de tijd van een jaar, van een heel leven, worden de meest verschillende dingen opgediept: Een tijd om te lachen. Een tijd om te zoeken. Een tijd om te bouwen. Dat is best aardig, die afwisseling. Je zult je hele leven moeten bouwen. Of een heel jaar moeten lachen! Daar krijg je wat van! Maar het ligt bij Prediker over de grens van de aangename afwisseling. Het grenst aan grilligheid. Bij een greep in de grabbelton van de tijd komt er niet één pakje uit. Maar steeds twee. Ze zitten met een touwtje aan elkaar. En in die twee pakjes die in één greep

omhoog komen zitten onderling volstrekt tegengestelde zaken: Een tijd om te baren en een tijd om te sterven. Een tijd om af te breken en een tijd om op te bouwen. Een tijd om te scheuren en een tijd om dicht te naaien. En zo gaat het door! Twaalf maal achter elkaar! Zo zijn de jaren van ons leven dus samengesteld. Uit tegenstellingen. Uit felle contrasten. Het ene uiterste ligt tegen het andere uiterste aan. Niet toevallig. Maar heel systematisch. De tijd van lachen ligt tegen de tijd van wenen aan. De tijd van bouwen ligt tegen die van afbreken aan. De tijd van beminnen tegen die van haten. Grilligheid van de meest felle contrasten!

Ik denk dat veel mensen die vanavond achterom kijken zich in de woorden van Prediker kunnen herkennen. De uitersten liggen in één jaar in één mensenleven in grillig contrast naast elkaar. Je hebt in een paar maanden tijd je eerste kind gekregen en je moeder begraven. Je bent in juni geslaagd voor je examen en nu al een half jaar werkloos. Je bent het afgelopen jaar verliefd geworden en de verkering is uitgeraakt. Aan het begin van dit jaar kon u, ondanks uw hoge leeftijd, uw zieke man in alles helpen. En nu, na zijn overlijden, bent u zelf iemand die met veel geholpen moet worden.

Dit roept vragen op. Zeker als je in God gelooft. Als je gelooft dat die hand die uit die grabbelton van de tijd van alles en nog wat opdiept niet de hand van Vadertje Tijd is, maar van de Here God. De levensloop van een kind van God is niet gegarandeerd harmonieuzer en gelijkmatiger dan die van iemand die niet gelooft. Ook de geschiedenis van de christelijke gemeente hangt soms van tegenstellingen aan elkaar. Soms heel bizar. Iemand vertelde mij het verhaal van een gemeente die na een periode van spanning en twist uit elkaar viel in twee groepen. Beide groepen begonnen als aparte gemeenten voor zichzelf en groeien als kool. Wat moet je daarvan denken? Moet je dan Prediker citeren: 'Er is een tijd om af te breken en een tijd om op te bouwen'? Waarbij de tijd van afbraak de voorwaarde is voor de tijd van opbouw? Het gaat mij bijna tegen alles in en toch ontkom je niet geheel aan de conclusie: Ook de geschiedenis van de christelijke gemeente bestaat uit een opeenvolging van de meest tegengestelde tijden. In fel contrast ligt de ene tijd tegen de ander aan.

Dit roept vragen op. Je bent geen mens als je die vragen niet bij je voelt opkomen. Sterker: als je kind van God bent branden die vragen per definitie op je lippen. Prediker schrijft dat God de eeuw in ons hart gelegd heeft. Daar komen die vragen vandaan: Uit de eeuw in ons hart. Als mensen staan we midden in de tijden. En we zijn zelfs gedeeltelijk het product van die tijden: De tijd om te bouwen en de tijd om af te breken. De tijd om te wenen en de tijd om te lachen. De tijd om te omhelzen en de tijd om zich van omhelzen te onthouden. Maar we willen wel verband zien tussen al die tijden. We verdragen het niet dat al die verschillende tijden als losse kralen in onze hand liggen. We willen ze aan een draad geregen hebben. Als je er één optilt moet de andere mee omhoog gaan. We zijn op zoek naar de zin van de tijden uit ons

leven. Dat komt omdat God de eeuw in ons hart gelegd heeft. De eeuw of de eeuwigheid. Dat staat niet tegenover de tijd.

De eeuwigheid: Dat is de wijze waarop God de dingen beleeft en ordent.

De eeuwigheid: Dat is het goddelijke patroon in de draden van de tijd.

De eeuwigheid: Dat is het goddelijke snoer dat de afzonderlijke tijden en perioden uit ons leven zinvol bijeenhoudt.

We vragen naar het goddelijk patroon in de loop van de draden van de tijd. Maar we krijgen er nooit een antwoord op zoals we de vraag stellen. Als we de vraag stellen: 'Wat is er nu de zin van dat een tijd van wenen zo maar aanligt tegen een tijd van lachen?' krijgen we niet als antwoord: 'Kijk je moet goed begrijpen in die blijde tijd was het zo met je dat... en daarom heeft God daarna... '.

Prediker zegt: 'God heeft de eeuw in het hart van de mens gelegd, zonder dat de mens van het werk dat God doet, van het begin tot het einde, iets kan ontdekken'.

We krijgen het goddelijk patroon achter de loop van onze levensdraad niet in kopie thuisgestuurd. We krijgen het goddelijk snoer dat de kralen van de tijden bijeenhoudt nooit in onze vingers.

Het blijft voor ons in felle contrasten tegenover elkaar staan:

Een tijd om te baren en een tijd om te sterven.

Een tijd om te wenen en een tijd om te lachen.

Een tijd om te zwijgen en een tijd om te spreken.

Een tijd om te scheuren en een tijd om dicht te naaien.

Er is er onder de hemel maar Eén geweest die het goddelijk snoer van de zin der tijden in zijn hand heeft gehad. Dat is Jezus Christus.

Hij heeft het leven geleefd in het meest felle contrast der tijden.

Prediker zei: 'Er is een tijd om te baren en een tijd om te sterven'. Jezus werd geboren om op Goede Vrijdag aan het kruis te sterven. Is dat geen bijna waanzinnig contrast?!

En om het nog absurder te maken: Hij stierf op Goede Vrijdag om op Paasmorgen door God opgewekt te worden tot een nieuw leven. De tijden van geboorte en van leven aan de ene kant en de tijd van sterven aan de andere kant zijn voor ons kralen die we niet aan één snoer kunnen rijgen. Hoogstens aan het snoer van de berusting: Zo gaat het nu eenmaal! Aan alles komt een eind. Ook aan het leven! Of aan het snoer van de zonde: De dood is de straf op het zondige van ons leven! Aan dergelijke snoeren kun je de kralen maar in één richting rijgen: Eerst de tijd van de geboorte, dan die van het leven en tenslotte die van de dood. En dan is het afgelopen.

In het leven van Jezus Christus reeg God de kralen in andere richting. Na de dood van Goede Vrijdag komt het leven van Pasen! God speelt met de tijden in het leven van zijn Zoon! Tijden die in fel contrast tegenover elkaar staan, rijgt Hij virtuoos aan de levensdraad van zijn Zoon. In Jezus Christus is de tegenstelling tussen leven en dood overwonnen. Omdat de dood overwonnen is. De dood is van vijand geworden tot doorgang tot het leven.

Jezus heeft het leven geleefd in het meest felle contrast der tijden.

Prediker zegt: 'Er is een tijd om te wenen en een tijd om te lachen'. En: 'Tijd om te rouwklagen en tijd om te dansen'. Voor ons gevoel sluiten beide elkaar uit. Bij Jezus zijn huilen en lachen met elkaar verbonden. Evenals het rouwklagen in dienst staat van het dansen. Helemaal voorin het Johannesevangelie viert Jezus de bruiloft te Kana mee. Hij zal er gelachen hebben. Waarom zou Hij met de andere gasten niet meegedanst hebben? Als de wijn op is, verandert Jezus water in wijn, zodat het feest kan door gaan. Nu komt het felle contrast: Dat bruiloftsfeest is de voorafschaduwing van het avondmaal dat Jezus in de nacht voor zijn sterven met zijn discipelen viert. De wijn die op was in Kana en waarin Jezus dan voorziet, wijst heen naar de wijn die Jezus aan het avondmaal schenkt. De avondmaalswijn is een teken van Jezus' vergoten bloed. Wij hebben de neiging om van het avondmaal een dodenherdenking te maken. En om de avondmaalswijn met een traan in ons oog te drinken. Maar de avondmaalswijn is een feestdrink! En het avondmaal moet je vieren als de bruiloft te Kana. Het is een voorproefje van het hemelse Bruiloftsmaal van het Lam. Aan het avondmaal staat het wenen in dienst van het lachen. En het rouwklagen in dienst van de feestdans.

Zo rijgt God de kralen der tijden aan de draad van Jezus' leven.

Wat voor ons levensgevoel elkaar tegenspreekt en uitsluit, dient elkaar in Jezus' leven. We vragen naar het goddelijk patroon in de wirwar van onze levensdraden. Dat patroon is Jezus zelf. Wie zijn leven aan Jezus Christus overgeeft, mag weten dat God de tijden in zijn leven ordent op de wijze waarop Hij dat deed in het leven van zijn eigen Zoon. De uitersten sluiten elkaar dan niet meer uit.

De apostel Paulus wist daarvan. Hij schrijft in Filippenzen 4:12 :

'Ik weet wat armoede is en ik weet wat overvloed is. In elk opzicht en in alle dingen ben ik ingewijd, zowel in verzadigd worden als in honger lijden, zowel in overvloed als in gebrek. Ik vermag alle dingen in Hem die mij kracht geeft'.

Amen.